

d ů v o d ů:

Nesprávným shledává dovolatelka nejprve náhled odvolacího soudu, že nebyla k žalovanému v poměru odvislosti ve smyslu § 1328 obč. zák., ač byla služkou u jeho otce. Ale neprávem. Jako služka byla v poměru odvislosti toliko k otci žalovaného. Ta okolnost, že žalovaný s otcem svým společně hospodaří, o sobě ještě poměru závislosti nezakládá, není-li tvrzeno, že záviselo od samého žalovaného trvání poměru nebo jeho určení. Žalobkyně sama v první stolici ani neodůvodňovala svého nároku tím, že žalovaný zneužil jejího poměru odvislosti k němu. Ne-
tvrdila také přímo, že skutečně byla v poměru odvislosti k němu. Svůj nárok opodstatňovala tím, že žalovaný jí sliboval, že si ji vezme za hospodyně, uvádějíc ovšem, že je jediným synem a že s otcem společně hospodaří, že však byla ve službě otcově a že se poddala žalovanému proto, že byla nouze o místo. Toto tvrzení neopodstatňuje ani jejího poměru služební závislosti na žalovaném samém, tím méně pak, že žalovaný takového poměru k vymožení souložce zneužil. Nestačí, že žalobkyně sama se poddala proto, že se za odvislou pokládala, nýbrž jest potřebí skutečné odvislosti a jejího zneužití, tedy takového jednání žalovaného, z něhož vyplývá, že vědomě skutečného poměru odvislosti zneužívá k vynucení souložce. To pak ani z přednesu žalobkyně ani z jednání sporného neplyne a soudy nižší zneužití odvislosti nezjišťují. Již z toho důvodu není nárok žalobní opodstatněn. Ale není ani nesprávného právního posouzení v tom, pokládá-li odvolací soud za to, že vyhlídka žalobkyně na sňatek zmařena nebyla. V tom směru napadá dovolatelka toliko zjištění odvolacího soudu, že tvrzený poměr k žalovanému žalobkyni v jejích sňatkových vyhlídkách a v možnosti zaopatření sňatkem nijak neškodil. Vychází-li dovolatelka z opačného skutkového základu, neprovádí uplatňovaného důvodu čís. 4 §u 503 c. ř. s. po zákonu, ježto se uchyluje od zjištění odvolacího soudu. Lze jí sice přisvědčiti, že by nepotřebovala prokázati naprostou nemožnost sňatku, ani, že dříve pohlavních styků neměla, ale předpokladem náhrady ve smyslu §u 1328 obč. zák. jest vzniklá a prokázaná škoda, spočívající právě ve stížení možnosti, zaopatřiti se sňatkem. Ovšem nehradí se tu, jak míní dovolatelka, škoda nehmotná, ideální, nýbrž skutečně škoda hmotná, zakládající se právě v tom, že uchází zmrhané ženě možnost budoucího zaopatření. Srovnej k tomu důvody judikátu čís. 184 a motivy zákona k §u 1328 dle III. dílčí novely ve zprávě justiční komise str. 277 a násl. Takovou škodu však podle svých zjištění nižší soudy právem vylučují, zjišťujíce, že dovolatelka měla už špatnou pověst dříve a že proto poměr k žalovanému její vyhlídku na sňatek nezměnil. Vždyť i její nápadník B. přes to, že se dověděl o stycích se žalovaným, od sňatku neustoupil a slíbil si žalobkyni vzíti.

Čís. 5793.

Odpůrčí nárok.

Pouhé dlužníkově vědomí o předluženosti nestačí ještě k průkazu dlužníkově úmyslu, zkrátiti věřitele. Není však třeba, by úmysl dluž-

nikův směřoval přímo ku zkrácení věřitelů, stačí, že dlužník měl vědomí, že právním jednáním zkracuje věřitele.

Knihovnímu zajištění dluhu po právu jsoucího a splatného, pokud zajištění bylo podstatnou součástí smlouvy o zápůjčku, nelze mimo úpadek odporovati, jde-li o řádné plnění smlouvy a jest lhůstojno, zda zajištění jest na úkor jiným věřitelům dlužníka.

(Rozh. ze dne 24. února 1926, Rv I 6/26.)

Odpůrčí žalobě, domáhající se nálezu, že právní jednání, jímž byla pohledávka žalovaného spořitelního a záložního spolku na polovici domku č. p. 38, patřivšího dříve dlužníku Františku H-ovi, zástavním právem zajištěna, prohlašuje se za odporovatelné a nicotné do výše žalobcovy pohledávky a že žalovaný spolek jest povinen to uznati a trpěti, by pohledávka žalobcova byla úplně zaplacená a uspokojena z nejvyššího podání za domek č. p. 38 v pořadí před pohledávkou žalovaného, — bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

S právního hlediska lze přisvědčiti dovolacím vývodům, že pouhé vědomí předluženosti by ještě nepostačilo k průkazu dlužníkovu úmyslu, zkrátiti věřitele. Avšak tím se také nižší soudy nespokojily, nýbrž zjistily z trestního rozsudku ze dne 1. července 1924, že dlužník František H., ač již v době od ledna do 8. března 1923 znal svou platební nemohoucnost, poskytl některým věřitelům před jinými výhody, zejména žalovanému spolku knihovní zajištění jeho pohledávky 16.000 Kč na své nemovitosti, a že teprve potom (za 3 dny) učinil návrh na zavedení vyrovnávacího řízení. Z toho vyplynul závěr odvolacího soudu, že dlužník František H. byl si toho vědom, že chvatným sepsáním dlužního úpisu ze dne 5. března 1923 a knihovním jeho vtělením ještě téhož dne dostane se pohledávce žalovaného spolku přednostního uspokojení před jinými věřiteli, zejména před žalobcem, a že tímto právním jednáním budou zkráceni ti věřitelé, jimž sliboval zaplacení z nové výpůjčky, o kterou se v té době ještě pokoušel u městské spořitelny a občanské záložny, ač znal stav své předluženosti. Že dlužník chtěl žalovanému spolku poskytnouti výhody, zkracující jiné jeho věřitele, patrné i ze skutečnosti, zjištěné trestním rozsudkem, že, ač si byl již své předluženosti vědom, neučinil včas návrhu na zavedení vyrovnávacího řízení, nýbrž teprve, až když pohledávku žalovaného spolku knihovně zajistil, t. j. za 3 dny po vkladu zástavního práva. Nebylo ostatně ani třeba, by dlužníkův úmysl směřoval přímo ku zkrácení věřitelů, stačilo, že měl vědomí, že právním jednáním, jemuž žalobce odporuje, zkracuje jiné věřitele. Dovolacím vývodům lze dáti za pravdu i potud, že knihovní zajištění dluhu po právu jsoucího a splatného, pokud zajištění bylo podstatnou součástí smlouvy o zápůjčku, nelze pravidelně — mimo úpadek — odporovati, jde-li o řádné plnění smlouvy, t. j. právního závazku

smlouvou převzatého a je při tom lhostejno, zda zajištění jest jiným věřitelům dlužníka na úkor, zejména v ten způsob, že se knihovní stav břemen zajištěním pohledávky zvětší v jejich neprospěch. Opačný názor odvolacího soudu jest právně mylným. Dovolání odkazuje sice na takový závazek dlužníkův ve smlouvě ze dne 12. prosince 1920, avšak při tom přehlíží, že knihovním vkladem, jemuž se odporuje, nebyl proveden jen závazek z této smlouvy, nýbrž i nový závazek v dlužním úpisu ze dne 5. března 1923 obsažený, ježto do tohoto byl pojat kromě úvěrové pohledávky ze smlouvy ze dne 12. prosince 1920, ještě zbytek jiné pohledávky ze zápůjčky, které však vzpomenutou smlouvou, skytající úvěr jen do výše 10.000 Kč, knihovní zajištění přiznáno nebylo. Nižšími soudy byly však zjištěny i další okolnosti, z nichž důvodně jest souditi, že dlužník ve srozumění se žalovaným spolkem zdržoval uspokojení pohledávek jiných svých věřitelů, mezi nimi i žalobce, by umožnil přednější a výhodnější knihovní zajištění pohledávky žalovaného spolku. Byloť zjištěno, že dlužní úpis byl sepsán dne 5. března 1923 v době, kdy žalovanému spolku bylo známo, že dlužníku Františku H-ovi odepřeli jeho dřívější ručitelé další ručení a že jiné ručitele sehnati nemůže a že dlužník se pokouší svým zástupcem Drem Václavem K-em získati zápůjčky u městské spořitelny a občanské záložny za účelem uspokojení jiných věřitelů, že právnímu zástupci žalovaného spolku Dru. Josefu K-ovi ještě bezprostředně před knihovním vkladem dluhopisu dne 5. března 1923 byly dlužníkovým zástupcem Drem Václavem K-em oznámeny nároky jiných věřitelů vůči dlužníku a žádáno uspokojení jejich pohledávek ze zápůjčky, jež se měla knihovně zjistiti, ježto tito věřitelé jinak knihovním zajištěním pohledávky žalovaného spolku by byli zkráceni. Uváží-li se dále, že, ač právním zástupcem žalovaného Františka H-a byl v té době Dr. Václav K., byl dluhopis sepsán »za jeho zády« zástupcem žalovaného spolku Drem Josefem K-em s největším chvatem z podnětu žalovaného spolku a na jeho náklad, a že do dluhopisu byly pojaty dvě různé pohledávky, ač pro jednu z nich závazek ke knihovnímu zajištění nebyl ani založen úvěrní smlouvou ze dne 12. prosince 1920, které se právě žalovaný spolek dovolává, by odůvodnil oprávněnost knihovního zajištění celých 16.000 Kč, nelze tyto prokázané okolnosti v souvislosti s tehdejším zjištěným stavem předluženosti Františka H-a jinak vyložití, než že dlužník František H., který, jak již bylo doloženo, měl při zřizování dluhopisu ze dne 5. března 1923 vědomí, že zajištěním pohledávky žalovaného spolku zkracuje své ostatní věřitele, jednal ve srozumění se žalovaným spolkem, třeba jen mlčky sdíleném (§ 863 obč. zák.) a že za jeho souhlasu se zkrácením ostatních věřitelů dlužníkových byla zřízena žalovanému spolku zvláštní výhoda urychleným zajištěním jeho pohledávky z dluhopisu ze dne 5. března 1923 v příznivém knihovním pořadí v době, kdy dlužník František H. měl podle trestního rozsudku již pro předluženost ohlásiti vyrovnávací řízení nebo úpadek a kdy oddaloval dobývání nároků jiných věřitelů, mezi nimi i žalobcova nároku jednaním o opatření zápůjček, slibuje z nich zaplacení, o čemž podle zjištění nižších soudů věděl i žalovaný spolek. V napadeném právním jednání dlužníka Františka H-a se žalovaným spol-

kem o přednostní zajištění jeho pohledávky 16.000 Kč, shledává dovolací soud zákonné předpoklady odporovatelnosti ve smyslu §u 2 čís. 2 odpůr. řádu a ježto i ostatní podmínky tohoto ustanovení (lhůta i skutečné poškození věřitelů — i žalobce) jsou dány, jest žalobní nárok opodstatněn.

Čís. 5794.

Jde o žalobu zápůrčí, na niž se nevztahují kratší lhůty §u 575 c. ř. s., domáhají-li se spoluvlastníci vyklizení společné nemovitosti na těch, jimž byl propachtoval své doživotní užívací právo na nemovitosti spoluvlastník, jehož napotomní smrtí právo toto zaniklo. K zápůrčí žalobě dle §u 523 obč. zák. jest oprávněn každý jednotlivý spoluvlastník.

(Rozh. ze dne 24. února 1926, Rv I 133/26.)

Lázeňský dům »P.« náležel žalobkyním spoluvlastnický každé jednou čtvrtinou, další čtvrtina patřila jich sestře Floře S-ové, a poslední čtvrtina matce všech Anně S-ové, jež měla kromě toho požívací právo k celému domu. Smlouvou ze dne 26. února 1926 propachtovala Anna S-ová a Flora S-ová žalovaným své ideální čtvrtiny domu, Anna S-ová pak též své užívací právo k celému domu a to na dobu jeho trvání. Kromě toho měla smlouva uhasnouti dřívějším úmrtím Anny S-ové. Po smrti Anny S-ové (dne 10. dubna 1925) domáhaly se žalobkyně vyklizení žalovaných. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvního soudu.

Důvody:

Předem nutno rozřešiti otázku, zda jde o spor a řízení ve věcech nájemních, pro které jsou obsažena v §§ 560 až 576 c. ř. s. zvláštní ustanovení, zda tedy dovolání, podané až 14tého dne po doručení odvolacího rozsudku, jest podle §u 575 c. ř. s. opožděné, jak to dovolací odpověď vytýká. Tomu tak není. Pro posouzení otázky, jakého způsobu řízení má býti o žalobě použito, jsou rozhodnými jediné obsah žaloby a její konečný návrh, nikoli právní otázky, které vyplynou teprve z dalšího přednesu stran a ze skutkové podstaty rozsudečné (srov. také rozhodnutí čís. 4890 sb. n. s.). Obě žalobkyně, z nichž každá jest jednou čtvrtinou spoluvlastnicí domu, tvrdí v žalobě, že jejich matka propachtovala své právo užívací, které jí příslušelo doživotně na celém domě, žalovaným na tři léta, ale ovšem jen na dobu trvání tohoto práva, takže v případě jejího dřívějšího úmrtí právo pachtovní mělo zaniknouti; že matka zemřela, čímž smlouva pachtovní zanikla, že však žalovaní přes to, že byli žalobkyněmi i jejich sestrou (rovněž spoluvlastnicí jedné čtvrtiny domu) k vyklizení domu vyzváni, tak neučinili. Navrhují tedy rozsudek, aby žalovaní dům vyklidili a klíče od místností v žalobě blíže označených, jakož i čtyři klíče domovní žalobkyním odevzdali. Nejde tu